

Kolekcja dzieł bursztynowych z pracowni Lucjana Myrty

Wiesław Gierłowski - historyk sztuki
Rzecznik Międzynarodowego Stowarzyszenia Bursztyenników
Wrzesień 2010 r.

I. Liczba i skala dzieł

Lucjan Myrta pracuje w dziedzinie bursztyennictwa już 42 lata. Kiedy latem 1968 roku warszawski miłośnik sztuki Franciszek Wójcik pierwszy raz ukazał mu możliwości tego niezwykłego materiału nic nie wskazywało na perspektywę sukcesu, niemającego sobie równych w osiągnięciach wcześniejszych mistrzów. Młody (22-letni) Lucjan kształcił się wcześniej w kierunku budownictwa, odległym od problematyki bursztyennej. Jednak uroda bursztynu, tak wspaniale kontrastująca z ponurą brzydota realnego socjalizmu, potrafiła pobudzić wrażliwego i utalentowanego Lucjana do zajęcia się nim z pasją i konsekwencją.

Wystarczył krótki czas szkolenia w pracowni Wacława Oknińskiego w Aninie pod Warszawą i kilogramowa garść bursztynu, którą z Warszawy zabrał ze sobą wracając do rodziny na Śląsk, aby po kilku latach powstała w Bytomiu największa ówczesna polska firma bursztyenna, naoczny dowód zdolności twórczych i organizacyjnych Lucjana Myrty. W firmie tej, przeniesionej w roku 1985. do Sopotu, wytworzono miliony doskonałych wyrobów, eksportowanych na rynki Europy, Ameryki i Azji.

Od połowy lat 1970. dochody ze sprzedaży wyrobów rynkowych pozwoliły na podjęcie twórczości dzieł unikalnych. Na początku były to masywne figury zwierząt rzeźbione z pojedynczych dużych brył bursztynu, a w miarę poznawania przez Myrtę nowożytnych tradycji pomorskiego bursztyennictwa artystycznego, dzieła coraz bardziej skomplikowane, budowane z bardzo wielu elementów. W dziełach tych mistrz potrafił powrócić do powszechnie już zapomnianych, wykwintnych technik wykonawczych sprzed 300 lat. Co więcej potrafił też ulepszyć dawne techniki dzięki własnej pomysłowości i doborowi najwłaściwszych współczesnych narzędzi.

Dzięki temu w tej jednej pracowni autorskiej powstało prawie 400 dużych prac: rzeźb, obrazów i obiektów dekoracyjnych, z których ponad połowa znalazła się w zbiorach muzealnych i w rękach bogatych kolekcjonerów w kilku krajach. Pozostała część stanowi kolekcję własną.

We własnej kolekcji pozostały obiekty największe, zrealizowane w skali nieosiągalnej dla mistrzów nowożytnych wskutek znacznie mniejszej niegdyś precyzji narzędzi i przyrządów pomiarowych i braku spoiw dorównujących współczesnym. Ponadto szczęśliwym trafem na lata 1985 - 2000, kiedy pracownia Lucjana Myrty osiągała maksimum wytwórczości i dochodów przypada apogeum światowego wydobycia bursztynu. W tym okresie uzysk bursztynu przekraczał 1000 ton rocznie, a na przykład w czasie gdy wykonywano podstawowe elementy wystroju Bursztyennej Komnaty, szczytowego dzieła bursztyennictwa nowożytnego, mniej niż 30 ton rocznie. Po roku dwutysięcznym wydobycie bursztynu w kopalniach rosyjskich i ukraińskich nie przekracza 300 ton rocznie.

Warto uprzytomnić sobie iż łączna masa elementów samego tylko wielkiego skarbcza Myrty wynosi 823,3 kg i jest większa o 13 kg od całego wystroju ścian Bursztyennej Komnaty. Skarbiec zaprojektował, zrealizował i sfinansował jeden człowiek z własnego dorobku, a komnata z pałacu Katarzyny I w Carskim Siole to dzieło kilkunastu mistrzów, fundowane ze środków bogatych państw,

Lucjan Myrta - Opis kolekcji

przez króla Prus Fryderyka I i troje kolejnych carów Rosji: Piotra I, Elżbietę I i Katarzynę II.

Gdyby Lucjan Myrta nie zdecydował się na lokowanie w latach 1990. wszystkich dochodów w zakup surowca bursztynowego, lecz w korzystne operacje finansowe i giełdę, utraciłby możliwość wykorzystania boomu wydobywczego jako niezbędnej podstawy materiałowej dla stworzenia kolekcji w tak ogromnej skali. Po roku 2000. kiedy wyczerpała się najwydajniejsza w historii górnictwa bursztynowego kopalnia **PLAŻOWA** na wybrzeżu Sambii w Obwodzie Kaliningradzkim Rosji pozyskanie tak wielkiej masy surowca stało się już niemożliwe.

Tak więc w dającej się przewidzieć przyszłości wielka kolekcja Lucjana Myrty pozostanie jedyną w swojej skali.

Kolekcja rzeźb, obrazów i sztuki dekoracyjnej pracowni Lucjana Myrty jest wsparta zbiorami naturalnych brył bursztynu, które z racji wyjątkowych walorów oszczędzono od przerobu. Przede wszystkim chodzi o bardzo rzadko spotykane bryły największe o masie jednostkowej ponad 1000 gramów. Już w roku 2004 takich okazów było 56, a kiedy w nocy z 10 na 11 czerwca 2004 r. skradziono 26 z nich Lucjan Myrta potrafił w ciągu paru lat zdobyć kilkadziesiąt nowych i zwiększyć zbiór do 70. brył. W zbiorze tym jest największy, masywny okaz liczący 5960 gramów. Bryła ta pochodzi nagromadzeń bursztynu na pograniczu Polesia i Wołynia, obfitujących w podobne, choć nie tak wielkie okazy, a praktycznie nieznanymi w praktyce gospodarczej przed dekadą lat 1990.

Zbiór przykładów niezwykłych odmian barwnych w zbiorach Myrty nie ma sobie równych, szczególnie od czasu kiedy na czoło działalności pracowni wysunęły się obrazy bursztynowe. Gromadzone są także w wielkiej liczbie bryłki z inkluzjami organicznymi w bursztynie, śladami życia roślin i zwierząt sprzed 40 milionów lat. Żadne z czterech specjalistycznych muzeów bursztynu (Gdańsk, Kaliningrad, Połoga, Ribnitz-Damgarten) nie może się pochwalić tak wielką liczbą okazów przyrodniczych bursztynu.

Kolekcja dzieł gotowych i najciekawsze okazy ze zbiorów przyrodniczych udostępniane są publiczności polskiej i zagranicznej nieprzerwanie od roku 2000. Przez 6 lat były eksponowane w Ratuszu Głównego Miasta jako stała wystawa pod tytułem **Polskie Klejnoty Morza** i dały początek powstaniu w Gdańsku specjalistycznego Muzeum Bursztynu.

Rozrastająca się kolekcja była już znacznie wcześniej eksponowana daleko poza granicami Polski. Stosunkowo skromne jej zaczątki, dzięki zachowaniu oryginalnych cech naturalnego bursztynu bałtyckiego i doskonałości wykonawczej dzieł były atrakcyjną i zaskakującą prezentacją nieznaną jeszcze wówczas dziedzinie sztuki dekoracyjnej na wystawie w Paryżu w roku 1970.

Kolejny rok 1971 przyniósł sukces wystawienniczy prac Myrty w dalekiej Japonii na ekspozycjach w salonach Tokio i Osaki.

Piętnaście lat później znacznie powiększony zbiór prac Lucjana Myrty stanowił clou wystawy polskiego rzemiosła artystycznego w niemieckim Dusseldorfie.

Zupełnie nową rangę uzyskała bogata już kolekcja w roku 1999 na wystawie w szwedzkim Kalmarze. Organizatorzy wystawy pod nazwą **BURSZTYN - ŻYJĄCY KAMIEŃ** dzieła Lucjana Myrty jako jedyne współczesnego twórcy wielkich obiektów bursztynowych zestawili z kolekcjami wspaniałych zabytków zgromadzonych przez królów Szwecji i Danii oraz największym polskim zbiorem Muzeum Zamkowego w Malborku. Wystawa ta została powtórzona rok później w Malborku.

Po roku 2006 kolekcja nieustannie rozrasta się, a twórca jest zapraszany do samodzielnego jej prezentowania w nobilitujących salach wystawowych Polski i Niemiec. Protektorem wystaw w uroczej sali Schafstall w Neuenstadt koło Stuttgartu i w centrum wystawienniczym na Wawelu w

Lucjan Myrta - Opis kolekcji

Krakowie był prof. Władysław Bartoszewski, który odwiedzał wystawy, między innymi w towarzystwie b. Prezydenta Niemiec Johannesesa Rau z Małżonką.

Pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego kolekcja gościła w roku 2008 w reprezentacyjnej sali Zielonej Bramy w Gdańsku (siedzibie przedwojennych gdańskich zbiorów bursztynu) i na Zamku Królewskim w Warszawie. Minister Kultury odznaczył Lucjana Myrtę medalem GLORIA ARTIS jako pierwszego polskiego twórcę w dziedzinie sztuki użytkowej.

Dzieło Lucjana Myrty zyskało uznanie i podziw najwybitniejszych postaci we współczesnym bursztyńnictwie, w tym niedawno tragicznie zmarłego Aleksandra Żurawłowa, wybitnego konserwatora zabytków z kolekcji muzeów rosyjskich i niemieckich, kierownika zespołu rekonstrukcji Bursztynowej Komnaty z Pałacu Katarzyny w Carskim Siole. Żurawłow do ostatnich swych dni projektował wykonanie portretu Lucjana z bursztynu. Autoportret Lucjana powstał już po śmierci mistrza z Petersburga.

**Autoportret Lucjana Myrty - 1993 Bursztyn naturalny,
Wielobarwna kompozycja z wyjątkowo dużych, niezwykle starannie wybranych okazów
Masa = 15600g. Wymiary: 120 x 120 x 3 cm.**

II. Źródła inspiracji

Lucjan Myrta uważnie obserwuje otaczającą rzeczywistość; zarówno przyrodę jak i krajobraz kulturowy, a przede wszystkim zdarzenia z życia społecznego. Chętnie i często odwiedza muzea sztuki (nie wahając się przed dalekimi podróżami specjalnie w tym celu) i uważnie studiuje katalogi wystaw. Interesuje się filozofią i problemami wiary religijnej, poświęcając problemom tym znaczną część własnej uwagi i dociekań. Jest niesłychanie wrażliwy na bodźce z tych wszystkich sfer, a rezultaty przemyśleń stara się natychmiast przenosić jako pomysły wciąż nowych dzieł z ukochanego bursztynu. Zdziwiała go konsekwencja, wręcz determinacja, z jaką wciąż nowe pomysły realizuje. Każde nowe dzieło to jednak nie tylko znaczny koszt (niekiedy wręcz ogromny), ale i konieczność poświęcenia jakiegoś fragmentu kolekcji okazów naturalnych.

Bardzo niewielu bursztyńników po II wojnie światowej podjęło wytwarzanie jakichkolwiek przedmiotów poza seryjną biżuterią i innymi dodatkami do ubiorów jak na przykład: spinki, klamry, guziki czy broszki. Ten stan rzeczy, zapoczątkowany odcięciem przez władze Związku

Radzieckiego podstawowych Aródeł surowca na Sambii od rynku światowego, a tym samym wykluczenie produkcji materiałochłonnej, trwa do dziś. Lucjanowi Myrcie trzeba było pięciu lat od rozpoczęcia, przemysłowej formalnie, działalności aby podjąć pierwsze próby rzeĄbiarskie. Na początek zajął się figurkami zwierząt. Ten temat był w połowie lat 1970. podejmowany także przez kilku innych mistrzów, lecz Myrta nadał mu nowy wymiar. Zarówno dosłownie, tworząc wyłącznie rzeĄby w wyjątkowo dużej skali, z reguły o masie ponad kilogramowej, jak i pod względem systematycznego dążenia do urozmaicenia formy i gamy barwnej.

Pierwsze przedstawienia zwierząt powstawały zwykle z klasycznej odmiany bursztynu nieprzezroczystego, jednolicie żółtego lub białego (np. niedĄwiedĄ polarny) a z upływem czasu z coraz liczniejszych elementów wielobarwnych (np. kaczkę i kaczkę).

Bardzo wcześnie pojawiły się motywy roślinne jak na przykład zaczerpnięte z otaczającej przyrody reliefowe gałazki dębu i kasztana oraz rozmaite kwiaty, ale także winorośl i wawrzyn przyjęte przez pośrednictwo wątków antycznych. Lokalne, nadmorskie są ryby i ptaki w obrazach i dekoracji bursztynowej mebli, lecz i tu pośrednikiem były niekiedy dzieła sztuki dawnej, jak na przykład przedstawienie sowy na obrazie według Gustava Klimta.

Tematem wielu bursztynowych obrazów jest architektura, szczególnie zabytki gdańskie i Zamek Malborski oraz własne domy Myrtów w Sopocie. Interesująco na bursztynowych wizerunkach prezentuje się miejska zieleń parkowa (np. mostek w Parku Oliwskim w Gdańsku).

Inspiracją bezpośrednią bywały słynne dzieła bursztynowe mistrzów nowożytnych. Współpraca Myrty z konserwatorami zabytków pracującymi nad przywróceniem walorów artystycznych najpiękniejszej polskiej szkatuły autorstwa Christopha Mauchera w zbiorach Muzeum Zamkowego w Malborku (bezpłatne wykonanie rekonstrukcji utraconych ważnych elementów konstrukcyjnych i dekoracyjnych), zaowocowało powstaniem obiektu współczesnego - złocistej wersji czerwonego oryginału. Nasz mistrz odniósł się także w sobie właściwy sposób do niedawnego zakupu przez Miasto Gdańsk zabytkowego kabineciku Ernesta Zernebacha z drewna oklejonego bursztynem. Wykonał kabinecik o konstrukcji czysto bursztynowej, znacznie większy i o smuklejszych proporcjach, lecz powtarzający większość cech formalnych.

Na język kompozycji bursztynowych tłumaczy mistrz Lucjan liczne dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego powstałe w kulturze europejskiej w przedziale czasowym od antycznych kor z Erechtejonu, poprzez nowożytne dzieła Michała Anioła i Rubensa do Rodina i Muncha. Daje im właściwy bursztynowi urok i oryginalne cechy własnego spojrzenia.

Przez co najmniej ćwierć wieku przewija się w twórczości Myrty motyw szopenowski. We wczesnym okresie powstawały profile genialnego kompozytora realizowane w technice intaglio i reliefu, póĄniej obraz z widokiem Żelazowej Woli, a ostatnio zbiorowy portret Fryderyka, George Sand i Solange.

Największe i najtrudniejsze dzieła powstały jako wyraz przemyśleń autora nad istotą świata oraz boską wszechmocą i miłosierdziem. Ukończony w roku 2005. skarbiec, wielka i skomplikowana konstrukcja czysto bursztynowa, zbudowana jakby na przekór kruchości tworzywa, ma w zwieńczeniu hebrajski tetragram z imieniem Jahwe jako symbol istoty najwyższej. Dominantą kompozycyjną jest natomiast kilkadziesiąt scen na obszernych połaciach ścian i drzwi skarbcą, które przedstawiają narodziny, życie, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa. Miłość, rola opiekuńcza i nauczanie Chrystusa są przedstawione w subtelnych scenach, a przewodni motyw Kazania na Górze jest dwukrotnie powtórzony jako nauka najważniejsza. Kazanie na Górze jest ponadto tematem póĄniejszych, osobnych bursztynowych obrazów Myrty.

Wyjątkowe miejsce wśród Aródeł inspiracji twórczej mistrza zajmuje sama natura bursztynu,

jego uroda, przyjazne ludziom ciepło i zapach, przyjemne wrażenie w dotyku, a nade wszystko nieograniczona gama barwna. Kiedy dawni mistrzowie dekorowali cenne meble reliefami i mozaikami z kamieni półszlachetnych musieli sięgać po bardzo wiele minerałów, sprowadzanych ze wszystkich stron świata. A bursztyn ma nieograniczoną liczbę zachwycających barw i trzeba je tylko dostrzec i dokonać trafego wyboru. A Myrta po dziesięcioleciach codziennego obcowania z bursztynem zdołał to właśnie osiągnąć i uznać, że wszelkie sposoby sztucznego barwienia metodą termiczną lub chemikaliami są wbrew pozorom pomniejszeniem a nie powiększeniem bogactwa kolorów. Bursztyn pod tym względem daje się porównać jedynie z pięknymi kwiatami. I dlatego w ostatnim pięćleciu bursztynowe obrazy Myrty to przede wszystkim kompozycje kwiatowe.

Osobną grupę. powstałą w dojrzałym okresie twórczości, stanowią portrety rodzinne - żony Doroty i córek Adrianny i Eweliny oraz autoportret Lucjana. Portrety mają zróżnicowaną, ale zawsze bogatą dekoracyjną szatę. Wizerunek córki Eweliny po jej przedwczesnej śmierci został trzykrotnie powtórzony w trójdzielnej kompozycji, pełnej zwojów fantastycznych, wielobarwnych kwiatów.

III. Oryginalne techniki wykonawcze

Kolekcja Lucjana Myrty zawiera prace ze wszystkich podstawowych dziedzin sztuk plastycznych. Jednak sposób realizacji tych prac jest specyficzny, niepraktykowany przez żadnego innego autora. Rzeźby powstały bez użycia dłuta, a obrazy bez pędzla. Sposób pracy zdeterminowały naturalne właściwości bursztynu bałtyckiego, a w pewnym stopniu także tradycje sposobów obróbki tego niezwykłego materiału w okresie kiedy pełnił on ważną rolę w wymianie dyplomatycznych darów pomiędzy monarchiami.

Z tego okresu została zapożyczona technika podwójnej warstwy kształtek w ściankach szkła i innych dużych obiektów, konieczna dla zapewnienia wytrzymałości konstrukcji z kruchego z natury bursztynu. Z racji reprezentacyjnego przeznaczenia dzieł, każda z warstw, nawet ta rzadko oglądana wewnątrz szkła, musiała być odrębną, równorzędną kompozycją. Lucjan Myrta zasadę tę w pełni respektuje, a nawet rozwija. W obiektach największych, jak na przykład skarbiec, wprowadza warstwę trzecią z bursztynowych bloczków pomiędzy zewnętrznymi - dekoracyjnymi. Dzięki temu, a także nowoczesnym spoiwom i precyzji dopasowania i łączenia elementów, duże obiekty uzyskały niespotykaną wcześniej wytrzymałość i trwałość.

Zapewne zasada podwajania ścianek czysto bursztynowych zrodziła pomysł zastąpienia w mozaikowych obrazach podłoża z płyt drewnianych lub sklejkowych podobrazem ze sprasowanego ciemnego bursztynu. Wcześniejsze płyty drewniane o odmiennej niż bursztyn kurczliwości i skłonności do zwichrowania były największym utrapieniem konserwatorów dawnych wielkich obiektów, a szczególnie dekoracji ścian Bursztynowej Komnaty. Myrta wprowadził nowy rodzaj podobrazia z ciemnego bursztynu doskonale podtrzymującego warstwę barwną, a przy tym stanowiącego bardzo ciekawe tło dla kompozycji.

W kolekcji powstającej od 35. lat uderza różnorodność technik wykonawczych. Na niektóre z nich warto zwrócić specjalną uwagę:

- 1.rzeźba pełnoplastyczna, figuralna występująca jako dzieła samoistne lub znaczące elementy obiektów dekoracyjnych
- 2.relief od bardzo wypukłego do ledwie zaznaczonego w delikatnych ornamentacjach
- 3.grawerunki poprowadzone delikatną kreską na spodzie przejrzystych **lusterek** czyli prostokątnych płytek bursztynowych, a także na spodzie przejrzystych soczewek okrągłych i eliptycznych - z reguły umieszczane na płatku złota lub warstwie barwnego lakieru
- 4.rzeźby wgłębne, intaglio - także przystosowane do oglądania przez przezroczystą osłonę

Lucjan Myrta - Opis kolekcji

bursztynu w płytkach i soczewkach. Cięty w głąb obraz intaglio wskutek odwróceniu go w trakcie montażu gotowego dzieła jest oglądany poprzez przezroczystą warstwę bursztynu i daje dzięki temu doskonałą iluzję przestrzeni 5.aplikacje ażurowe, pełnoplastyczne i reliefowe, nakładane na powierzchnię

6.aplikacje wielobarwne w cyklu wykorzystania niezwykłych , wręcz unikalnych odmian barwnych naturalnego bursztynu bałtyckiego

7.detale i całe porządki architektoniczne (kolumny, filary, pilastry, arkady, nisze, hermy, fryzy itp.)

8.wielobarwna dekoracja mozaikowa z odpowiednio dobranych płytek bursztynowych

9.eglomizowanie - wycięte w płatkach złota podłożonych pod soczewki przejrzystego bursztynu, osadzone na barwnych tłach

10. witraż z przezroczystych i prześwitujących płytek, soczewek i gomólek

11. inkrustacja - wstawianie barwnych elementów w głąb kompozycji

12. intarsja - układanie dekoracji z cienkich płytek na powierzchni przedmiotu

13. kameryzacja - zdobienie przy użyciu form zaczerpniętych z kamieni jubilerskich: kaboszonów, rautów, kamieni z fasetkami (na przykład ze szlifem kryształowym

Mistrz nadal intensywnie pracuje i zapewne zdoła zadziwić nas nowymi, zaskakującymi pomysłami.

IV.Katalog dzieł Lucjana Myrty

Począwszy od roku 2000. kolekcja Lucjana Myrty jest systematycznie badana i opisywana oraz rejestrowana w dokumentacji fotograficznej. Jej pierwszy katalog powstał w Muzeum Historycznym Miasta Gdańska, które wyłącznie z depozytu 200 dzieł powierzonych przez Mistrza utworzyło wystawę **POLSKIE KLEJNOTY MORZA**, otwartą 10 lipca 2000 r. i eksponowaną przez następne 5 lat.

Prezydent Miasta Gdańska planował w roku 2005 nabycie całej kolekcji (wraz ze zbiorami okazów przyrodniczych - dużych brył, odmian barwnych i inkluzji organicznych w bursztynie) i powołał komisję ekspercką, w tym zespół do oceny dzieł gotowych. Zespół ten ocenił wartość artystyczną, techniki wykonania, nakład kosztów materiałowych i kosztów pracy i na tej podstawie dokonał wyceny dzieł w warunkach roku 2005. Ocena z 23.09.2005 r.

W następnych dwóch latach rozrastająca się kolekcja była analizowana i oceniana przez Światową Radę Bursztynu pod moim przewodnictwem. Analiza z 27.02.2007 r.

Przy wykorzystaniu powyższych opracowań, uzupełnianych stale w miarę powstawania nowych dzieł, we wrześniu 2010 r. sporządziłem cyfrowy katalog (w programie Microsoft Office Access) najcenniejszych obiektów **w liczbie 130 o imponującej łącznej masie bursztynu - 2 252 973 gramy (Dwie i ćwierć tony)**.

Katalog zawiera opisy i fotografie każdego z dzieł oraz ich wymiary, masę elementów bursztynowych w gramach i wycenę według aktualnego poziomu cen wraz z jej uzasadnieniem.

Katalog ten obejmuje niektóre dzieła sprzedane w trakcie prac nad katalogiem.

V. Porównanie prac Lucjana Myrty z zabytkami do których nawiązują

Porównanie widoków kilku dzieł Lucjana Myrty do odpowiadających im zabytków pozwala

Lucjan Myrta - Opis kolekcji

ocenić stopień ich podobieństwa, a dzięki ukazaniu ich w proporcji do rzeczywistej wielkości także skalę obiektów z kolekcji Myrty i dzieł dawnych.

1. Szkatuła Christopha Mauchera ze zbiorów malborskich i szkatuła Lucjana Myrty

**Szkatuła maucherowska ze zbiorów Muzeum
Bursztynu w Malborku
kieł mamuta, złoto płatkowe.
Masa = 7740g. Wymiary: 45 x 40 x 30 cm.**

**Szkatuła maucherowska ze zbiorów Muzeum
Bursztynu w Malborku
kieł mamuta, złoto płatkowe.
Masa = 7740g. Wymiary: 45 x 40 x 30 cm.**

2. Podręczny skarbcyk z sypialni Marii Antoniny w Wersalu i bursztynowy skarbiec Myrty

Bursztynowy Skarbiec - Największy przedmiot wykonany z bursztynu.

Zużyto 7 ton surowca, prace trwały nieprzerwanie przez 12 lat.

Masa = 954700g. Wymiary: 210 x 276 x 60 cm.

Bursztynowy Skarbiec - Największy przedmiot wykonany z bursztynu.

Zużyto 7 ton surowca, prace trwały nieprzerwanie przez 12 lat.

Masa = 954700g. Wymiary: 210 x 276 x 60 cm.

3. Badminton cabinet (t.zw. najdroższy mebel świata) - Florencja 1732 i kabinet hebanowo - bursztynowy Ptasi Raj Lucjana Myrty

Kabinet - Ptasi raj

Wzorowany na najdroższym meblu świata
Badminton Cabinet z 1732r z Florencji
Masa = 86200g. Wymiary: 230 x 90 x 403 cm.

Kabinet - Ptasi raj

Wzorowany na najdroższym meblu świata
Badminton Cabinet z 1732r z Florencji
Masa = 86200g. Wymiary: 230 x 90 x 403 cm.

VI. Skarbiec - kwintesencja i klamra kolekcji

Głębokie przekonanie, iż dzieł ludzkich naprawdę pięknych, do tego zawierających jasny przekaz idei i poglądów autora, nie można stworzyć bez boskiej pomocy i opieki zawiera się w znacznej części prac Lucjana Myrty. Tę charakterystyczną właściwość kolekcji dzieł wystawionych latem 2010 r. na Wawelu natychmiast dostrzegła i uznała za najistotniejszą, grupa kilkudziesięciu krakowskich intelektualistów goszcząca w dniu 1 września 2010 r. na wystawie. Jeden z jej uczestników, poeta Adam Ziemiński tak zadedykował Lucjanowi Myrcie tom swych wierszy: **Mistrzowi Lucjanowi, który przez bursztyn rozmawia z Bogiem (Przymierzanie peruki, Kraków 2010)**

Taki pogląd był też charakterystyczny dla twórców najważniejszych dzieł nowożytnej sztuki gdańskiej, której kontynuatorem pragnie być mistrz Lucjan. W centrum zespołu XVI-wiecznych malowideł na stropie Wielkiej Sali Rady, sanktuarium władz miasta, w gdańskim ratuszu zapisane po hebrajsku imię boskie Jahwe - nadrzędność bożej woli i opieki dobitnie formułuje.

Lucjan Myrta - Opis kolekcji

Podobnie w skarbcu, ten sam, wiernie graficznie powtórzony, hebrajski tetragram - wypisany znakami wyrzeźbionymi w rekordowo długiej bryle (31 cm) surowego bursztynu, z wierzchu czerwonawej, a w ciętych w głąb literach czysto białej, zajmuje centralne miejsce w zwieńczeniu. Przedstawienie imienia Boga Ojca w tym miejscu to nie tylko generalny wyraz wiary religijnej, lecz także odwołanie się do boskiej pomocy w realizacji zamysłu obiektu, powziętego niejako wbrew naturze bursztynu i wszelkim wcześniejszym jego zastosowaniom.

**Fragment zwieńczenia bursztynowego skarbcza z hebrajską inskrypcją
tło z wzorzystego bursztynu, kiel mamuta, złoto płatkowe.**

Masa = 7740g. Wymiary: 45 x 40 x 30 cm.

W historii światowego bursztynictwa największe, czysto bursztynowe konstrukcje, bez szkieletu drewnianego lub metalowego nie przekraczały dotąd 50 cm w największym wymiarze. A skarbiec mierzy 203 cm długości i 205 cm wysokości (poza nogami z brązu).

Niebywała skala skarbcza, przy zamierzeniu zbudowania go wyłącznie z elementów bursztynowych, wymagała wynalezienia nowych sposobów konstrukcji i technologii. Ich szczegółowe opisanie zajęłoby co najmniej kilkadziesiąt stron tekstu i rysunków i w całości byłoby zrozumiałe jedynie dla fachowych bursztynników. Generalnie warto zauważyć iż bursztynowy skarbiec jest utworzony z pięciu odrębnych kondygnacji, doskonale dopasowanych, lecz dających się łatwo rozłączać. Każda z pięciu części jest skonstruowana w odmienny sposób, zawsze z myślą o maksymalnej wytrzymałości i trwałości. Mocne ścianki, w tym utworzone z trzech warstw bursztynowych, wzmocnienia wewnętrzne w postaci krzyżaków, podpór, ścianek i wypełnień są niewątpliwą zaletą, lecz także wywołują ogromne zwiększenie łącznej masy, która przekracza 800 kilogramów. Bez możliwości ich łatwego rozłączania transport na kolejne, odległe wystawy w różnych krajach byłby niemożliwy.

Z tej racji koniecznym było ustawienie bursztynowej konstrukcji na ośmiu nogach ze złoczonego brązu, bogato zresztą dekorowanych rzeźbami bursztynowymi. W początkowej fazie wykonano nogi z drewna dębowego, na wzór istniejących w skarbczyku królowej Marii Antoniny w jej sypialni w pałacu wersalskim. Dystygowana forma tego właśnie skarbczyka stała się punktem wyjścia do zaprojektowania obiektu o wiele większego, wielobarwnego i z zupełnie innym przesłaniem ideowym. Nogi dębowe okazały się za słabe do ciężaru dźwiganych bursztynowych kondygnacji.

Skarbiec Myrty to połączenie wielu dziedzin sztuk plastycznych. Front to klasyczne porządki

Lucjan Myrta - Opis kolekcji

architektoniczne wśród których prezentują się rzeźbiarskie przedstawienia i ornamenty w reliefie, intaglio i rzeźbie figuralnej. Ściana tylna to przede wszystkim zespół trzech mozaikowych obrazów z naturalnych odmian barwnych bursztynu, w miarę potrzeby kompozycyjnej uzupełnianych laserunkami z przeświecających płytek bursztynowych, dającymi nowe barwy w bursztynie niespotykane. Sztuczne barwienie bursztynu chemikaliami, tak szeroko stosowane przy rekonstrukcji Bursztynowej Komnaty, mistrz Lucjan pryncypialnie odrzuca.

Na wielkich połaciach wszystkich 4-ch ścian skarbcza rozwija się opowieść o Chrystusie - opiekunie, nauczycielu i zbawicielu, na froncie skarbcza celowo wprowadzona pomiędzy symbole świata antycznego, jak na przykład figury dziewcząt, które są zarówno porami roku jak i przypomnieniem helleńskich kor z Erechtejonu na ateńskim Akropolu. Przesłanie jest wyraziste: antyczny świat dał nam podstawy porządku społecznego, filozofii i sztuki, ale najważniejszą postacią sprzed 2.000 lat pozostaje Chrystus - twórca chrześcijaństwa.

W samym centrum frontowej ściany skarbcza zamieścił autor tondo z płaskorzeźbionym przedstawieniem Kazania na Górze, uznając chrystusowe nauki w kazaniu zawarte za najlepszy wykład i rozwinięcie Dekalogu. Nie wahał się tego samego tematu powtórzyć w wersji malarskiej na ścianie tylnej skarbcza, wykonanej jak i dwie inne sceny biblijne według grafik Augusta Dore'a (Nauczanie z Łodzi i Wniebowstąpienie), a później w jeszcze dwóch samodzielnych obrazach. Nie może być wątpliwości, że dla Lucjana Myrty jest to najważniejsze nauczanie Chrystusa. Postać Chrystusa w Kazaniu na Górze na drzwiach frontowych otoczona jest scenami pomocy ludziom. Chrystus uczy dzieci, wspomaga odrzuconych, uzdrawia chorych, a nawet wskrzesza zmarłych.

**Widok ogólny skarbcza z frontu
kieł mamuta, złoto płatkowe.
Masa = 7740g. Wymiary: 45 x 40 x 30 cm.**

**Widok ogólny skarbcza z frontu
kiel mamuta, złoto płatkowe.
Masa = 7740g. Wymiary: 45 x 40 x 30 cm.**

Ściana tylna nie ustępuje oryginalnością frontowej. Przekształcenie czarno-białych rysunków A. Dore'a na wielobarwne obrazy z malarską perspektywą głębi dalekich planów, w technice bursztynowej mozaiki florenckiej jest dziełem nowatorskim.

Widok z boku
kieł mamuta, złoto płatkowe.
Masa = 7740g. Wymiary: 45 x 40 x 30 cm.

Widok z tyłu
kieł mamuta, złoto płatkowe.
Masa = 7740g. Wymiary: 45 x 40 x 30 cm.

Technika fotograficzna nie pozwala na przedstawienie uroków kompozycji wnętrz szafek w środkowej kondygnacji skarbcza. Przedstawiają one wyrzeźbione w bursztynie wnętrza komnat pałacu wersalskiego w pomniejszonej odpowiednio skali, jednak z zachowaniem układu architektonicznego, wyposażenia i dekoracji. To jest ukłon w stronę tradycji zdobienia wnętrz wielkich szkatuł pełniących niegdyś rolę dyplomatycznych prezentów.

Skarbiec bursztynowy Lucjana Myrty to zarówno majstersztyk wykonawczy jak i niezwykle wyrazisty wykład idei.

Gdańsk, 30 września 2010 r.